

Vladi RS
Državnemu zboru RS
Ustavnemu sodišču RS
Slovenski javnosti

KAKO JE MOGOČE?

Spodaj podpisani redni, izredni in dopisni članice in člani V. razreda za umetnosti ter II. razreda za filološke in literarne vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti izražamo osuplost spričo zanemarjanja skrbi za ohranitev in razvoj slovenščine v Republiki Sloveniji.

Prav nevarnost, ki je grozila jeziku, je bila temeljna motivacija za eno izmed največjih dejanj v zgodovini slovenskega naroda – razglasitev samostojnosti Republike Slovenije. Zato je toliko bolj osupljivo in nesprejemljivo nespoštovanje ustavne in zakonske vloge slovenščine v javnem, izobraževalnem in znanstvenem življenju. V tem smislu odločno podpiramo izjave Komisije za slovenski jezik v javnosti pri SAZU.

Naj opozorimo le na nekaj najbolj kričečih primerov.

Kako je mogoče, da je jezikovna krajina na Slovenskem onesnažena z nepreglednim številom angleških napisov?

Kako je mogoče, da Ministrstvo za kulturo RS ter Inšpektorat za kulturo in medije tolerirata dejstvo, da operacijska sistema multinacionalke Apple, ki sta se uveljavila tudi na slovenskem trgu, ne podpirata slovenščine? Kako je mogoče, da se ob protestih kulturnih in znanstvenih ustanov državni uradniki cinično sprenevedajo, da zakon ne ščiti slovenščine pri osebnih računalnikih in »pametnih telefonih«, češ da ne gre za javne, ampak za zasebne naprave? Kako je mogoče, da pri urejanju tega problema Slovenija ne sledi zgledu Slovaške in sosednje Hrvaške, ki sta to zlahka uredili? Kako je mogoče, da Vlada RS ne zahteva od korporacije Apple spoštovanja slovenske zakonodaje na ozemlju suverene Republike Slovenije?

Kako je mogoče, da uprave slovenskih univerz s podporo velikega dela naravoslovcev in dela družboslovcev vztrajno in zavratno poskušajo uveljaviti angleščino kot učni jezik? Seveda ni s tem nič narobe, če gre za tuje študent(k)e, je pa nesprejemljivo, če gre za slovenske študent(k)e.

Kako je mogoče, da je v Sloveniji v zadnjih desetletjih dramatično upadlo znanje vseh drugih jezikov, ki smo jih nekoč odlično obvladali, in celo jezikov sosednjih dežel? Angleščina je današnja svetovna *lingua franca*, kar pa ne bi smel biti razlog za zanemarjanje drugih jezikov, revna računalniška angleščina pa prav gotovo ne bi smela izrivati slovenščine.

Kako je mogoče, da kriteriji za znanstveno raziskovanje izrazito protežirajo angleščino in diskriminirajo slovenščino? Ne more biti nobenega dvoma, da je funkcioniranje v angleščini *conditio sine qua non* za sodobno znanost, ne le pri nas, temveč povsod po svetu. Ne oporekamo torej potrebi, da se visoko ovrednotijo raziskave in objave člankov slovenskih raziskovalk in raziskovalcev v mednarodno relevantnih znanstvenih revijah. Ogorčeno pa nasprotujemo razvrednotenju člankov tistih znanstvenic in znanstvenikov, ki zaradi narave svojega raziskovalnega in pedagoškega dela svoje analize pišejo in objavljajo v slovenščini.

Kako je mogoče, da predlog novega Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti prinaša šokantno poslabšanje položaja slovenščine? Peta alineja 43. člena namreč dopušča, da »ne glede na zakon, ki ureja javno rabo slovenščine, se lahko deli razpisnih postopkov ali prijav na razpis, pri ocenjevanju katerih sodelujejo tuji strokovnjaki, izvajajo v tujem jeziku«. Državni aparat Republike Slovenije na ta način angleščini ne samo *de facto*, temveč tudi *de iure* priznava popoln primat, slovenščino pa poriva v jezikovni rezervat.

Kako je mogoče, da Republika Slovenija tako mačehovsko ravna s slovenščino?

Od Vlade RS in od vseh državnih organov, ki so zadolženi za razvoj in zaščito slovenskega jezika, zahtevamo takojšnje ukrepanje.

Pozivamo javnost, da se aktivno angažira pri skrbi za ohranitev in razvoj slovenščine na vseh področjih življenja.

Boris A. Novak

Milček Komelj

Marko Snoj

Emerik Bernard

Milan Dekleva

Kajetan Gantar

Niko Grafenauer

Marc L. Greenberg

Drago Jančar

Andrej Jemec

Marko Jesenšek

Janko Kos

Jože Krašovec

Stanko Kristl

Ludvik Karničar

Ljubov V. Kurkina

Lojze Lebič

Janez Matičič

Milan Mihelič

Jožef Muhovič

Marko Marijan Mušič

Boris Pahor

Boris Paternu

Uroš Rojko

Zorko Simčič

Marija Stanonik

Božena Tokarz

Drago Tršar

Ljubljana, 28. maja 2019